

v.l.n.r.: Dirk Pauwels, Georges Brouckaert, Josse De Pauw, Pat Van Hemelrijck

Josse De Pauw en Dirk Pauwels in: Ik wist niet dat Engeland zo mooi was – Radeis / (1979)

terecht komen, of naar waar we ze eventueel moeten doorsturen. Het is vandaag erg *in* om te werken met jonge mensen en die dan ook snel in de arena te werpen. Zodra mensen bij ons de kop opsteken zie je ook op andere plekken de antennes opgaan. Dat is positief maar ook gevaarlijk: een incubatieperiode moet haar tijd kunnen krijgen.

Ons sterkste punt is het combineren van mensen. De kunstenaar staat centraal, maar het belang van een goede partner-organisator wordt van langzaam groter. Er is nood aan mensen die meedenken en het werk van de kunstenaar kunnen versterken. Daarom willen wij in de toekomst nog meer met residenties en curatorschappen werken. De curator 'organiseert de creatie'. Er moet plek zijn voor zijn discours dat de kunstenaar kan verrijken.

Jong

Pauwels: Ik denk dat het vandaag veel moeilijker is geworden voor jonge artiesten om zich zichtbaar te maken. In de tijd van Schaamte stonden wij als jongeren alleen, terwijl vandaag 'de markt' overrompelend is geworden.

De Greef: Kunstenaars zullen altijd een weg vinden om hun creaties te kunnen maken. Als jonge kunstenaar heb je vandaag de mogelijkheid om je tot een kunstencentrum te richten of tot een organisatie als Victoria. Dat is positief en toch zit je daardoor met een stuk

'overdaad'. Er is een kwalitatieve normverlaging door het feit dat er te veel gemaakt wordt. Het zijn niet allemaal meesterwerken en ook als kijker ga je dat op de duur 'gewoon' vinden. Je gaat je aanpassen aan het zien van minder sterke of aan het minder zien van sterke producten. Door het overaanbod ontstaat er een gebrek aan concurrentiestrijd in de kwaliteit. Dat zie je niet alleen bij jongeren maar ook bij gevestigde gezelschappen.

In de tijd van Radeis was het trekken en sleuren om een journalist op je première te krijgen. Zo hebben we begin jaren '80 Jef De Roeck ontmoet op het Theater der Welt in Keulen, waar Radeis speelde. Radeis bestond al vier jaar maar Jef had nog nooit een voorstelling van hen gezien. Na enig aandringen is hij dan in Keulen naar Radeis gaan kijken, met als gevolg dat ze in *De Standaard* een opvallende bespreking kregen. In Gent kregen we Frans Verreyt van *De Nieuwe* over de vloer; dat was toen dé theatercriticus. Hij schreef een schitterende kritiek over Radeis en dat artikel werd voor ons zowat een 'heilige tekst'. Vandaag lees je – om het zwart-wit te stellen – nog amper iets slechts of iets goeds over een voorstelling. Men schrijft wel besprekingen, maar er is veel minder duiding.

Pauwels: Wij dagen mensen op een specifieke manier uit en brengen hen zo op een terrein waar ze vroeger nooit hadden durven komen. In groepen als Stan en De Roovers vind je mensen die voor een bepaalde job gekozen hebben en dat heel goed doen, maar ons daarvoor niet nodig hebben. Victoria probeert mensen met kwaliteit aan te trekken en met elkaar te combineren. De kracht van *Moeder en Kind* zat in de combinatie Sierens-Platel. Die productie heeft ons in een elan gebracht waarvan we wel een beetje schrokken. We willen toch ook voortdurend verder gaan op de zoektocht naar onverwachte kwaliteit.

Evolueren – consolideren

De Greef: Ik heb dit al eerder aan Dirk gezegd: ik geloof dat ook Victoria een tijdelijk gegeven is. Victoria is een moment en geen organiseerbaar systeem.

Pauwels: Dat klopt in de zin dat je Victoria niet kan laten evolueren zoals je dat met een bedrijf kan doen. We hebben nu, bij het indienen van ons subsidiedossier, een serieuze bocht gemaakt, een totaal nieuwe manier van denken gecreëerd. Indien we dat niet hadden gedaan, waren we al snel in een situatie terechtgekomen waarin alles voor ons als 'gekend' zou overkomen. Iedereen die zijn vak een beetje kent, kan gedurende jaren goeie dingen doen. Maar wij hebben de hakbijl erin gezet om een totaal andere koers te gaan varen. Na de komende vier jaar kunnen we twee dingen doen:

opnieuw kijken waar we staan en wat er moet veranderd worden, ofwel stoppen. In die zin heeft Hugo gelijk; hij heeft ongelijk als je kijkt naar de alertheid van de Victoriaploeg, die in staat is een nieuwe richting uit te gaan en zich daarin te engageren.

De Greef: Het Kaaitheater heeft verschillende periodes gekend, van elk zo een vijf jaar en met elk een ander soort drive. De laatste vijf jaar, met het Lunatheater, waren duidelijk een andere periode dan de vijftien jaar voordien. De periode 1986-1990 was de lastigste op organisatorisch vlak: we moesten toen verschillende zalen bespelen in Brussel en het was daarvoor heel moeilijk om de link tussen werk en publiek te definiëren. Om dat te realiseren hadden we een vaste plek nodig. We hebben die gezocht en gevonden. Wat Dirk over Victoria zegt, loopt daar parallel mee: om die periode te kunnen continueren, zoals je in een bedrijf zou doen, moet je een bocht maken. Die bocht hebben wij ook gemaakt. Misschien een bocht te veel, dat is mogelijk. Victoria heeft dus al een periode achter de rug. Het is nu uitkijken om te zien of ze die bocht kunnen nemen.

Pauwels: Als je gewoon blijft voort evolueren op de manier van 'nu doen we dit en dan doen we dat', dan ga je dood. Daar ben ik van overtuigd. Het schrijven van een subsidiedossier is een goed moment om intern na te denken. Waar staan we? Voegen we nog iets toe en zo ja: wát? Op een bepaald moment is Victoria een succesverhaal geworden. Hadden we onze naam veranderd in 'Bernadette' dan zou de wereld ons veel gemakkelijker erkend hebben. Het was dus tijd voor een zware denkoefening. We moesten terug naar de essentie: op welke manier ga je met kunstenaars om? Hoe maak je hun werk zichtbaar? En hoe bescherm je die zichtbaarheid voor de buitenwereld? Ik denk niet dat de schaal daar een rol in speelt. Hadden we dubbel zoveel subsidie, er zou niks aan de essentie van het werk veranderen.

De Greef: Maar subsidies alleen geven de schaal nog niet aan. In het Kaaitheater hebben wij die discussies ook gevoerd: hoe groot kan je worden zonder groot te zijn? Ergens komt er een punt waarop je wel moet institutionaliseren, waarop je je organisatie een vaste basis moet geven. Dat hebben wij meegemaakt. Maar waar ligt dat punt? Dat ligt voor elke organisatie anders en het heeft meer te maken met je organisatiestructuur dan met de omvang van je subsidies. Er is een verschil tussen vijf producties per jaar opzetten of er twintig opzetten. Je kan niet dezelfde alertheid installeren in Het Toneelhuis als in Victoria. Misschien gaat het om een ander soort alertheid, dat is mogelijk, maar je kan Het Toneelhuis niet vanuit dezelfde houding gaan organiseren.